

NATUR- OG MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

22. oktober 2015 · J.nr.: NMK-520-00044 · Ref.: AUP

AFGØRELSE **i sag om fredning af Allerød Lergrav**

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens¹ § 44.

Natur- og Miljøklagenævnet tiltræder, at der skal gennemføres en fredning med den anførte afgrænsning, dog skal der foretages en fornyet vurdering af placeringen af stiforløbet. På denne baggrund ophæves og hjemvises afgørelsen fra Fredningsnævnet for København af 19. august 2014 om fredning af 21,28 ha i området ved Allerød Lergrav i Furesø Kommune til fredningsnævnets fornyede behandling.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet². Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 5, stk. 1, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 af lov om naturbeskyttelse med senere ændringer

² Lovbekendtgørelse nr. 736 af 14. juni 2013 om Natur- og Miljøklagenævnet med senere ændringer

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Afgørelsen er påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af Advokat Per Edrén på vegne af lodsejer Boje Aagaard Pedersen.

Klager har gjort gældende, at fredningen skal forkastes, da det reviderede fredningsforslag ikke indeholder et budget som påkrævet efter naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5 og 6.

Der klages videre over selve afgørelsen, da arealerne ikke kan anvendes efter deres formål, herunder til hestehold for privat hestehold. Dette skyldes især anlæggelsen af en trampesti, som er i modstrid med naturbeskyttelseslovens § 24, stk. 5, om offentlighedens adgang til hegnede udyrkede arealer med dyrehold. Stien vil medføre en væsentlig indskrænkning i ejerens rådemuligheder og hensigtsmæssig anvendelse af arealerne til hestehold. Trampestien er tillige i strid med de øvrige fredningsformål, idet den er forstyrrende for dyrelivet, specielt ved den smalle passage nord om søen, som benyttes af edderfugle og guldsmede som tørreplads. Stien vil videre være problematisk i forbindelse med jagt på råvildt og ænder, og stien vil krænke privatlivets fred, da den går tæt på boligen.

Klager gør endvidere gældende, at der ikke er belæg for, at trampestien skal ligge som beskrevet. Der er ikke nogen sikkerhed for, at tipvognsporet har været beliggende som anført i afgørelsen.

Klager finder kørselsforbuddet på naturarealerne urimelige, da man ikke vil kunne køre foder ind til dyrene, lave hegn, bygge læskure, hente syge eller døde heste.

Ejeren er indstillet på, at der gennemføres en status quo-fredning, og at adgangen til området sker ved åben-mark arrangementer under ordnede forhold.

Klager anfører, at erstatningen slet ikke står i rimeligt forhold til den krænkelse, som der påføres ejeren. Især erstatningen for stiudlægget udgør kun et beskedent beløb på 22.680 kr.

Sagens oplysninger

Danmarks Naturfredningsforening har den 24. august 2012 rejst fredningssag for et 24,83 ha stort areal omkring Allerød Lergrav. Sagen blev offentligt bekendtgjort den 11. oktober 2012. Furesø Kommune og Naturstyrelsen har ikke ønsket at indtræde som medrejsere. Sagsrejsere har den 14. marts 2013 fremsat et revideret forslag til fredning af Allerød Lergrav for et 21,28 ha stort areal, som har begrænset fredningsindgrebets intensitet i forhold til lodsejeren.

Hovedparten af fredningsområdet (20,87 ha) ejes af én privat lodsejer. Furesø Kommune ejer en lille del af fredningsområdet, som er en del af vejen Hyrebakken (0,41 ha) med vejtræer også kaldt alléen.

Baggrunden for Danmarks Naturfredningsforenings rejsning af sagen er ønsket om at kunne formidle Allerød Lergravs kulturhistoriske spor fra den tid, hvor Allerød og Blovstrød Teglværk udvandt teglværksler i perioden 1870-1970. Stedet er kendt for, at botanikeren N. Hartz og geologen V. Milthers i 1897 første gang påviste, at der havde været en varmeperiode i slutningen af sidste istid, kaldet Allerødtiden efter findestedet. Lagene, hvor Allerødtiden kunne erkendes, er i dag tilkastet og kan ikke længere ses. Den del af lergraven, der ikke er fyldt op, er nu en sø. Foreningen finder, at der er en formidlingshistorie i, at det er en internationalt kendt geologisk lokalitet, og lagene skal så vidt

muligt bevares intakte af hensyn til at sikre mulighederne for yderligere forskning i denne klimaperiode og i fremtidige klimaændringer.

Fredningsområdet grænser op til fredningen af Naturmosaik syd og øst for Kattehale Mose og er i nærheden af Stavnsholtkilen, Allerød Sø og Kattehale Mose, Høvelte-Sandholm øvelsesområde og Bregnerød fredningen. Foreningen finder, at det nye fredningsområde vil være med til at skabe synergi med disse fredede områder. Foreningen ønsker videre med fredningen at sikre og give mulighed for pleje af områdets natur med overdrev og sø. Området består desuden af marker, som skrånede ned mod lergraven.

Fredningsnævnet har den 30. november 2012 afholdt besigtigelse og offentligt møde i sagen. Der er i denne forbindelse fremført flere synspunkter og flere af disse er fulgt op af skriftlige indlæg.

Fredningsnævnet for Østsjælland har den 19. august 2014 truffet afgørelse om fredning af området samt om erstatning. Den samlede erstatning udgør 187.314 kr.

Fredningsnævnet for København har vurderet, at det reviderede forslag til fredningen i sin helhed opfylder formålene i naturbeskyttelseslovens § 1. Fredningsnævnet finder, at området har væsentlige landskabelige, kulturhistoriske og rekreative værdier, så området bør fredes og bevares i sin nuværende tilstand.

Fredningsnævnet har bl.a. vurderet, at kørsel med motoriserede køretøjer på de udyrkede arealer kun må ske i forbindelse med naturpleje.

Fredningsnævnet har videre besluttet, at der i det fredede område indenfor 2 år efter fredningens gennemførelse skal anlægges et trampespor for at sikre offentlighedens adgang til det fredede område. Placeringen bør følge det tipvognsspor (kulturspor), som blev anvendt som led i teglværksdriften.

Fredningsnævnet har truffet beslutning om en erstatning med en grundtakst på 3.600 kr./ha (mindsteerstatningen), dog ikke til naturarealer beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 (6,17 ha) eller offentligt ejede arealer. Derudover ydes der en tillægstakst til arealer med grundtakst for forbuddet mod ny beplantning med udsigtshæmmende afgrøder på landbrugsarealerne med tillæg på 6.000 kr./ha, svarende til i alt $6.000 + 3.600 = 9.600$ kr./ha. Stiudlægget er erstattet med 60 kr. pr. lb. meter. I det udlagte naturområde indgår et mindre areal, som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (0,3308 ha). Dette areal er omfattet af dyrkningsforbud, hvilket erstattes med 24.090 kr., svarende til 72.825 kr./ha.

Naturstyrelsen har den 15. januar 2015 med tilfredshed konstateret, at fredningsnævnet i afgørelsen har imødekommet styrelsens bemærkninger til fredningssagen ved at indskrænke fredningsområdet og indskrænke rækkevidden af fredningsbestemmelserne. Ydermere er erstatningsafgørelsen i overensstemmelse med praksis på området. Styrelsen indstiller, at fredningsnævnets afgørelser stadfæstes. Dog kan bestemmelsen i § 4, stk. 5, præciseres således, at kørsel i forbindelse med dyreholdet på arealet, herunder hegning, opførelse af evt. læsture m.m., skal være tilladt.

Danmarks Naturfredningsforening har den 23. januar 2015 bl.a. bemærket, at foreningen i høj grad har imødekommet lodsejerens synspunkter. Foreningen finder, at fredningen er nødvendig for at

muliggøre pleje af området, så de kan fastholdes lysåbne. Fredningen udelukker efter foreningens opfattelse ikke hestehold på arealet, da græsning netop er en mulig del af plejen af området. Foreningen ønsker med trampestien at sikre offentligheden adgang til området. Færdslen er begrænset til stien, så der ikke tillades fri fladefærdsel. Endvidere er der mulighed for at hegne omkring arealer der afgræsses, blot offentligheden har adgang til stien. Foreningen finder, at kørsel med motoriserede køretøjer til fodring, hegningen, bygning af læskure, afhentning heste netop sker i forbindelse med naturpleje, da hestenes afgræsning er naturpleje.

Klager har den 13. april 2015 anført, at man ikke har forholdt sig til den krænkelse, det er at anlægge en sti på ejendommen, da jorden reelt bliver eksproprieret til offentligt formål, men uden at dette sker ved lov og også uden fuld kompensation. Det forhold, at det er kommunen som udarbejder og udføre plejen i området, er ligeledes en afgivelse af selvbestemmelse, og konsekvensen af plejeplanen er der heller ikke nogen, som kender. Endelig oplyser klager, at der ikke har været nogen fra offentligheden, som de seneste 2 ½ år har henvendt sig med ønske om at besøge lergraven.

Besigtigelse og offentligt møde

Natur- og Miljøklagenævnet har den 1. oktober 2015 besigtiget ejendommen og afholdt møde på stedet med deltagelse af ejeren, Danmarks Naturfredningsforening, Furesø Kommune, Naturstyrelsen, Friluftsrådet og geolog Steen Andersen. Parterne har fremsat deres syn på fredningen og stiforløbet, som skal udlægges ved fredningen. Ejeren finder fortsat, at stiforløbet er meget indgribende og generende for dyreholdet på naturarealet. Furesø Kommune finder, at en indhegning af stien er u hensigtsmæssig, da hegnet vil vanskeliggøre plejen af arealet.

Ejeren er indstillet på, at der alternativt udlægges et stiforløb enten i nord- eller sydkanten af naturarealet. Ejeren er indstillet på at fælde nåletræer i nordkanten, så der bliver udsigt over området. Furesø Kommune, Naturstyrelsen og Friluftsrådet kan godt acceptere et alternativt stiforløb. Danmarks Naturfredningsforening ønsker at fastholde, at stien i hovedtræk skal følge det gamle tipvognspor, da der er en historisk formidling i denne placering af stien, og da stien forbinder til andre stier, som ligeledes følger tipvognspor.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I sagens behandling har deltaget 9 af Natur- og Miljøklagenævnets medlemmer: Mikkel Schaldemose (formand), Pelle Andersen-Harild, Jeppe Brogård, Torben Hansen, Henrik Høegh, Marianne Højgaard Pedersen, Peter Thyssen, Jens Vibjerg og Henrik Waaben.

Kendelsens gyldighed

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5, at fredningsforslag skal ledsages af et budgetoverslag, der redegør for de forventede omkostninger, der er knyttet til gennemførelsen af forslaget. Det fremgår videre af stk. 6, at sagsrejser skal sende budgetoverslaget til udtalelse hos de myndigheder, der kan rejse fredningssag, jf. § 33, stk. 3. Udtalelserne, som skal afgives senest 4 uger efter modtagelsen af overslaget, skal fremsendes til fredningsnævnet sammen med fredningsforslaget.

Nævnet finder, at sagsrejser har overholdt betingelserne for rejsning af fredningen, jf. § 36, stk. 5 og 6. Det forhold, at fredningsforslaget i forbindelse med fredningsnævnets behandling af sagen er revideret ved indskrænkning af området og rækkevidden af bestemmelserne, finder nævnet ikke er at sidestille med et nyt fredningsforslag, men derimod som et indlæg til fredningsnævnets behandling af det først indkomne fredningsforslag.

Fredningens afgrænsning

Et enstemmigt nævn tiltræder, at fredningen gennemføres med den afgrænsning, som foreligger ved fredningsnævnets afgørelse af 19. august 2014.

Kørselsforbud på udyrkede arealer

Ifølge fredningens § 4, stk. 5, er enhver brug af motoriserede køretøjer på de udyrkede arealer ikke tilladt, medmindre det sker i forbindelse med naturpleje.

De udyrkede arealer er hovedsagligt § 3-beskyttet biologisk overdrev. Det fremgår af fredningsforslaget, at kørselsforbuddet bl.a. skal medvirke til at hindre brugen af biler, knallerter og motorcykler.

Der sker i dag hesteafgræsning af arealerne, hvilket nævnet vil karakterisere som naturpleje. Dette bør dog præciseres nærmere i bestemmelsen, som foreslået af Naturstyrelsen, således, at det klart fremgår af bestemmelsen, at kørsel i forbindelse med dyreholdet på arealet, herunder hegning, opførelse af evt. læskure m.m. er tilladt.

Etablering af trampesti

Tipvognssporet fremgår af det lave målebordsblad 1901-1971, og sporet udgår fra Allerød Teglværk og ender i Höveltsvang. Tipvognssporet kan erkendes i fredningsområdet på luftfotos fra 1954.

Naturbeskyttelseslovens § 24 bestemmer, at offentligheden har adgang til fri fladefærd på udyrkede arealer. Der er dog undtagelser herfor, hvilke fremgår af § 24, stk. 5.

Klager har gjort gældende, at udlægning af trampestien vil stride mod naturbeskyttelseslovens § 24, stk. 5, hvorefter en lodsejer kan hindre den frie adgang til udyrkede arealer, da trampestien vil hindre hestehold på arealet, vil krænke privatlivets fred og vil forstyrre edderfugle og guldsmede. Det fremgår af § 24, stk. 5:

Der er dog adgang til hegnede, udyrkede arealer, hvor der ikke er græssende husdyr, gennem låger og led og over stenter eller lignende, såfremt der ikke er opsat skilte, der helt eller delvis forbyder denne færdsel. Ejeren kan opsætte sådanne skilte, hvis færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af dyre- og planteliv. Hvor hegningen eller skiltningen ikke er rimeligt begrundet, kan kommunalbestyrelsen påbyde hegningen eller skiltningen fjernet eller påbyde opsætning af låger, stenter eller lignende eller opsætning af skilte om adgangsmuligheden.

Nævnet finder, at en fredning mod erstatning kan udlægge stiforløb, hvor der ikke i forvejen er en umiddelbar ret til at færdes for offentligheden, ligesom fredningen kan bestemme også mod erstatning, at eksisterende stiforløb skal bevares for fremtiden. Det forhold, at et stiu dlæg kan være til gene for en lodsejer, bliver således erstattet ved fredningen.

Nævnet finder ikke, at udlægning af en trampesti generer privatlivets fred, da der er en offentlig vej mellem lodsejerens bebyggelsesareal og den udlagte sti. Stien vil ej heller genere edderfugle eller guldsmede, da edderfugle normalt holder til i saltvandsområder, hvor deres fødegrundlag er, og da gående ingen afgørende betydning har for forekomsten af guldsmede.

Et flertal i nævnet finder, at ejerens dyrehold i særlig grad kan blive generet af folk, som vil benytte stien, og at folk omvendt ikke tør benytte stien pga. dyrenes tilstedeværelse. Videre vil en indhegning af stien opdele naturområdet, hvorved en pleje med afgræsning vanskeliggøres. Flertallet finder derfor, at der i stedet bør udlægges et alternativt frahegnet stiforløb i enten den nordlige eller sydlige rand af naturområdet. Flertallet finder, at fredningsnævnet bør foretage den nærmere fastlæggelse af stiforløbet med inddragelse af de relevante parter.

Mindretallet (Pelle Andersen-Harild og Jeppe Brogård) finder, at trampstiens forslåede placering bør stadfæstes.

Nævnet bemærker, at der bør være adgang til naturområdet, når der ikke er husdyrhold på arealet, og at der om nødvendigt må ske opsætning af låger, stenter eller lignende eller opsætning af skilte, som informerer om adgangsmuligheden, jf. naturbeskyttelseslovens § 24, stk. 5.

Erstatning

Et enigt nævnet finder, at Fredningsnævnets afgørelse om erstatning bør stadfæstes. Der skal dog foretages en fornyet beregning af erstatningen for udlægning af det nye forløb af trampestien.

I overensstemmelse med ovenstående ophæver og hjemviser Natur- og Miljøklagenævnet afgørelse fra Fredningsnævnet for København af 19. august 2014 om fredning af 21,28 ha i området ved Allerød Lergrav i Furesø Kommune til fredningsnævnets fornyede behandling.

På nævnets vegne

Anna-Grethe Underlien Pedersen
Cand.scient. ph.d. (biolog)

Afgørelsen er sendt pr. e-mail til:

Fredningsnævnet for København, j.nr. FRS nr. 68-2012, kobenhavn@fredningsnaevn.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Att.: Kate Skjærbæk, dn@dn.dk, ksr@dn.dk

Naturstyrelsen, Fredningsregisteret, nst@nst.dk, johei@nst.dk

Furesø Kommune, jeres j.nr.: 190-2014-27089, furesoe@furesoe.dk, kime@furesoe.dk,

DOF, dof@dof.dk

Friluftsrådet, fr@friluftsradet.dk,

Advokat Per Edrén, j.nr. 3575-0005, per.edren@eurojuris.dk

og pr. brev til:

Boje Aagaard Petersen

Hyrebakken 17

3460 Birkerød